

ผลกระทบจากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ที่มีต่อชุมชน

บริเวณด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย

The Impact of Myanmar Liberalisation on Communities in
Western Border Area of Thailand

อาจารย์ ดร. สุรชาติพงษ์ ชวนะเวสสกุล

อาจารย์ ดร. ปกรณ์ เมฆแสงสวย

ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

จากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ส่งผลให้ประเทศไทยและนานาชาติให้ความสนใจเพื่อขยายฐานและแสวงหาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศไทยได้เปรียบกว่าประเทศอื่นๆ เพราะมีทำเลที่ตั้งซึ่งมีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์เป็นระยะทางยาวถึง 2,401 กิโลเมตร โดยเป็นแนวชายแดนด้านตะวันตกของไทยที่มีจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนถึง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงควรมีการสำรวจลักษณะทางกายภาพและเศรษฐกิจของชุมชน และหาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนบริเวณด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย โดยใช้วิธีสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า 1) จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเพียงจุดผ่อนปรน 5 จุด แต่เมื่อเมียนมาร์เปิดเสรีส่งผลให้รัฐบาลไทยมีนโยบายยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่นเป็นด่านผ่านแดนถาวร เพราะเป็นเส้นทางที่มีระยะทางสั้นสามารถเข้าสู่ตอนเหนือของประเทศเมียนมาร์ได้สะดวก แต่ยังคงพบอุปสรรคด้านกายภาพของพื้นที่ที่เป็นเขาสูงและมีพื้นที่อ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม 2) จังหวัดตากมีด่านผ่านแดนถาวร คือ ด่านแม่สอดมีความสะดวกในการเข้าถึง ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทย แต่ยังคงต้องเร่งปรับปรุงและสร้างเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐานและรองรับปริมาณยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น 3) จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีด่านผ่านแดนถาวรถึง 2 ด่าน คือด่านพระเจดีย์สามองค์และด่านบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งทั้งสองด่านของกาญจนบุรีสามารถเข้าถึงท่าเรือน้ำลึกทวายของเมียนมาร์ได้สะดวกที่สุด แต่ด่านพระเจดีย์สามองค์อาจจะมีอุปสรรคมากกว่าด่านบ้านพุน้ำร้อนเนื่องจากสภาพทางกายภาพของการเข้าถึงด่านที่ต้องผ่านเส้นทางสูงชันและความมีสิทธิ์บนที่ดินเพื่อการพัฒนาบริเวณโดยรอบด่าน 4) ส่วนจังหวัดราชบุรีเป็นเพียงจุดผ่อนปรนที่ยังคงมีระดับมูลค่าการค้าทางเศรษฐกิจน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอีก 4 พื้นที่ และเส้นทางเข้าถึงด่านไม่สะดวกและสภาพไม่เอื้ออำนวย พื้นที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาจำนวนมากเมื่อเทียบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ ทำให้ภาครัฐยังคงเป็นเพียงแนวคิดในการยกระดับจุดผ่อนปรน และ 5) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีด่านผ่านแดนถาวร คือด่านสิงขร ซึ่งแต่เดิมเป็นเส้นทางขนส่งแร่อุตสาหกรรม แต่ปัจจุบันมีการระงับการขนส่งแร่เปลี่ยนเป็นการขนไม้ซุงแทน และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพกายภาพและเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณชายแดน เนื่องจากจาก 1) นโยบายจากภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้ด้านชายแดนของประเทศไทยสามารถรองรับการเปิดเสรีพม่าและการเปิดอาเซียนได้ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการยกระดับจุดผ่อนปรน การขยายเวลาเปิด-ปิดด่านถาวร การประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าระหว่างประเทศไทย-เมียนมาร์ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวชายแดนไทย 2) การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและเส้นทางคมนาคมขนส่ง 3) การค้าการลงทุนที่ภาครัฐมีการเจรจาตกลงความร่วมมือกับภาครัฐต่อรัฐ 4) ด้านสังคมและ

วัฒนธรรมที่มีการจัดโครงการแลกเปลี่ยนร่วมกันตามโอกาส 5) ด้านความมั่นคงที่รัฐบาลเมียนมาร์มีเสถียรภาพมากขึ้นจากการเจรจาระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยต่างๆ และ 6) ด้านสาธารณสุขที่ชาวเมียนมาร์มาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีการแพร่กระจายของโรคติดเชื้ออุบัติซ้ำเกิดขึ้นอีกครั้ง

ดังนั้น การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ที่มีต่อชุมชนบริเวณด่านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนชายแดนตะวันตกของไทยในอนาคตที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นเมื่อประเทศเมียนมาร์มีการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นและการเปิดอาเซียน

คำสำคัญ: ผลกระทบจากการเปิดเสรี การเปลี่ยนแปลงชุมชน ด่านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย

Abstract

As a result of Myanmar's liberalization is attracted many countries including Thailand in order to extend trading market. Notably, Thailand has a significant advantage over others countries in Myanmar case due to a connected area with 2,401 km along the western border. There are several permanent and temporary custom and border protection offices in five provinces; Mae Hongson, Tak, Kanchanaburi, Ratchaburi, and Prachuabkirikhan. Hence, the conventional survey for physical geography, economic questionnaires, and relevant social dimension are urgent needed for finding an impact on community change around the edge of Western Thailand. The results show that firstly, some temporary custom and border protection offices such as Hui-ton-nun became an officially permanent site after liberalization because it has a shortest route to northern Myanmar. Thus the physical geography, elevation and environment sensitivity in this area is still an obstacle. Secondly, Mae-sod permanent border office in Tak province is convenience to access therefore Thailand government promote this zone as special economic district. However, more transportation infrastructure is required to be standardizing for future traffic. Thirdly, Kanchanaburi has two permanents custom and border offices: Dain Pra-je-dee-sam-aong and Dain Ban-num-pu-ron which have the easiest access route to Dawei deep-sea port. Nevertheless, the land ownership along the road is an importance factor for travel accessibility which cause, Dain Pra-je-dee-sam-aong has less advantage than Dain Ban-num-pu-ron. Fourthly, trading value around Ratchaburi border protection site is very low comparing to others four provinces. The main reason is an inadequate infrastructure. For that reason, Ratchaburi custom is still a temporal office. Lastly, Prachuabkirikhan has a permanent site for custom inspection. It called Dain Sign-korn which is used to be a mining transportation route for industry yet it became the route for logging transport now.

The outcome of this study also revealed that there are several aspects which affect a change in physical geography and economy of communities along country border. To illustrate, firstly, government has strategies such as open longer hours for border market trading, build up Thai-Myanmar special district, and develop tourism sites on country edge. Secondly, there are the development on basic infrastructures and transportation routes. Thirdly, State-to-state investment is established. Fourthly, it has been the co-project for social and culture exchange program. Fifthly, there is a better stabilize on Myanmar government with Anzac groups. Finally, the reemerging infectious disease is increasing due to attend more on public health services.

Consequently, the study of impact of Myanmar liberalization on the western Thailand communities will provide a significant role for Thai government to develop trading strategy along west side. In addition, Thailand should be prepared for the change and adaptation after join ASEAN in the future.

Keywords: *The Impact of Myanmar Liberalisation, Communities Change, Western Border Area of Thailand*

บทนำ

ก่อนการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์นั้น ภายในประเทศเมียนมาร์มีแต่ความวุ่นวายทางการเมืองเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่ตกเป็นประเทศราชของสหราชอาณาจักรอังกฤษ มีการต่อสู้กันเองภายในประเทศของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่ต้องอำนาจในการปกครองตนเอง และประชาชนที่ต้องการประชาธิปไตย ทำให้เกิดความแตกแยกมาตั้งแต่ พ.ศ. 2505 นำโดยนายพลเนวิน (Ne Win) รัฐประหารทำให้กองทัพทหารเมียนมาร์ครองอำนาจ ซึ่งทำให้นานาประเทศมองว่าประเทศเมียนมาร์ปิดประเทศไม่คบค้ากับใคร จนกระทั่งเกิดปัญหาเศรษฐกิจในพม่าตกต่ำจนเกิดความยากจน เกิดการอพยพแรงงานชาวเมียนมาร์ข้ามแดนมาทำงานโดยทั้งที่ถูกกฎหมายและหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยมากกว่าล้านคน จึงเกิดกระแสการเรียกร้องประชาธิปไตย และการลุกฮือขึ้นสู้กับระบบเผด็จการของกองทัพในช่วง พ.ศ. 2531 (สุทธิ, 2554) จนกระทั่ง พ.ศ. 2555 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศเมียนมาร์ โดยผู้นำพรรคฝ่ายค้าน อองซานซูจี (Aung San Suu Kyi) ชนะการเลือกตั้ง จึงเป็นจุดเริ่มของระบบประชาธิปไตยในประเทศเมียนมาร์ที่นานาประเทศทั่วโลกเริ่มยอมรับ ส่งผลให้แนวโน้มเศรษฐกิจของประเทศเมียนมาร์ดีขึ้น เพราะนานาประเทศเริ่มผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตร (ยกเว้นอาวุธ) และให้การสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน (วนิดา และจรี, 2555)

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ประเทศเมียนมาร์เริ่มเปิดเสรีประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจและการค้าเสรีของโลกมากขึ้น จึงเป็นที่จับตาของนานาประเทศในโลก แม้ว่าการเปิดประเทศเมียนมาร์จะยังเปิดอย่างไม่เป็นทางการก็ตาม แต่ก็ไม้อาจจะปฏิเสธได้ว่า กระแสของประเทศเมียนมาร์มีผลต่อการเคลื่อนไหวของประเทศในกลุ่มอาเซียนรวมถึงประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ก็ไม้อาจจะหลีกเลี่ยงได้ว่า ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนได้เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ขยายฐานทางเศรษฐกิจ การค้า ภาษา ฯลฯ เพื่อให้ก้าวทันการเปิดอย่างเป็นทางการของประเทศเมียนมาร์ เพื่อแสวงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากประเทศเมียนมาร์ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีทำเลที่ตั้งของประเทศอยู่ติดชายแดนประเทศเมียนมาร์ และอยู่กึ่งกลางของภูมิภาคอาเซียน จึงถือเป็นข้อได้เปรียบกว่าประเทศอื่นๆ และในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลของไทยได้ให้การสนับสนุนและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (กัมพูชา-จีน-เมียนมาร์-ลาว-เวียดนาม-ไทย) หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ : Greater Mekong Subregional Economic Cooperation (GMS-EC) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง (กัมพูชา-ลาว-เมียนมาร์-ไทย-เวียดนาม : Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy [ACMECS]) ความริเริ่มอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (บังคลาเทศ-ภูฏาน-อินเดีย-เมียนมาร์-เนปาล-ศรีลังกา-ไทย : Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation [BIMSTEC]) และแผนงานพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตามระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกตะวันตก (เมียนมาร์-ไทย-ลาว-เวียดนาม : East-West Economic Corridor) มาอย่างยาวนาน เช่น การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) การสร้างถนนเชื่อมต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาและสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อการเชื่อมต่อถึงจุดผ่านแดนไทย การเปิดจุดผ่านแดนถาวร การยกระดับจุดผ่อนปรน และการเพิ่มจุดผ่อนปรนชายแดน การขยายวันเวลาการเปิดปิดของจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรน ตลอดจนการประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เพื่อการค้าขายแดนในหลายจังหวัด ซึ่งโดยส่วนใหญ่การเปลี่ยนแปลงในบริเวณด้านชายแดน มักเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการค้า การพาณิชย์ และการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ เพราะมีความสำคัญต่อระบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จากนโยบายดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยคาดว่าจะมีผลกระทบต่อชุมชนบริเวณด้านชายแดนด้านตะวันตกของไทย ซึ่งต้องมีการปรับตัวให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ได้แก่ ความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี ปัญหาการคมนาคมขนส่ง ความพลุกพล่านของชุมชน ฯลฯ ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวจากวิถีชีวิตของชุมชนบริเวณด้านชายแดนอีกต่อไป

การเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของชุมชนชายแดน จึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ต่อชุมชนบริเวณด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ ศึกษาบริเวณชุมชนชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ และเป็นจุดผ่านแดนถาวรหรือจุดผ่อนปรนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ใน 5 จังหวัดภาคตะวันตกของไทย ดังนี้ (ภาพที่ 2)

1.1 จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจุดผ่อนปรนทั้งหมด 5 จุด คือ 1) บ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง 2) บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง 3) บ้านห้วยต้นนุ่น ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม 4) บ้านเสาหิน ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง และ 5) บ้านแม่สามแลบ ตำบลสามแลบ อำเภอสบเมย

1.2 จังหวัดตาก เป็นด่านถาวร 1 จุด คือ บ้านริมเมย ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด

1.3 จังหวัดกาญจนบุรี เป็นด่านถาวร 1 จุด คือ 1) บ้านพระเจดีย์ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี และ 2) บ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง

1.4 จังหวัดราชบุรี เป็นจุดผ่อนปรน 1 จุด คือ บ้านตะโกกลาง ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง

1.5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นด่านถาวร 1 จุด คือ บ้านสิงขร ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง

2. ขอบเขตด้านเวลา แบ่งการศึกษาเป็น 2 ระยะๆ ละ 1 ปี คือ ระยะที่ 1 เพื่อสืบค้นข้อมูล สํารวจภาคสนาม และเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบายและการพัฒนาในพื้นที่ศึกษา ส่วนระยะที่ 2 เพื่อสํารวจภาคสนามดำเนินการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัย และเก็บข้อมูลจากภาคประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ สํารวจสภาพทางกายภาพและเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณจุดผ่านด่านถาวร (เพื่อให้ประชาชนทั้งสองประเทศ นักท่องเที่ยว และยานพาหนะ สามารถสัญจรไปมาเพื่อการค้า การท่องเที่ยวและอื่นๆ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองประเทศ) และจุดผ่อนปรน (เพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านด้านมนุษยธรรมและส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชนในระดับท้องถิ่น เป็นการผ่อนปรนให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคและยารักษาโรคที่จำเป็น ท้องถิ่นทั้งสองประเทศเห็นชอบร่วมกัน) (สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554) บริเวณชายแดนตะวันตกของประเทศไทย เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนบริเวณดังกล่าว

4. ขอบเขตด้านประชากร คือ ระยะที่ 1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา ต้องเป็นหน่วยงานที่สามารถกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาของพื้นที่ และเป็นหน่วยงานที่รับนโยบายจากรัฐบาลมาปฏิบัติ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลนคร สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด สำนักงานจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัด หอการค้าจังหวัด ฯลฯ ระยะที่ 2 ประชาชนหรือผู้แทนประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจลักษณะทางกายภาพและเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย
2. เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนบริเวณด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลในการวิจัย

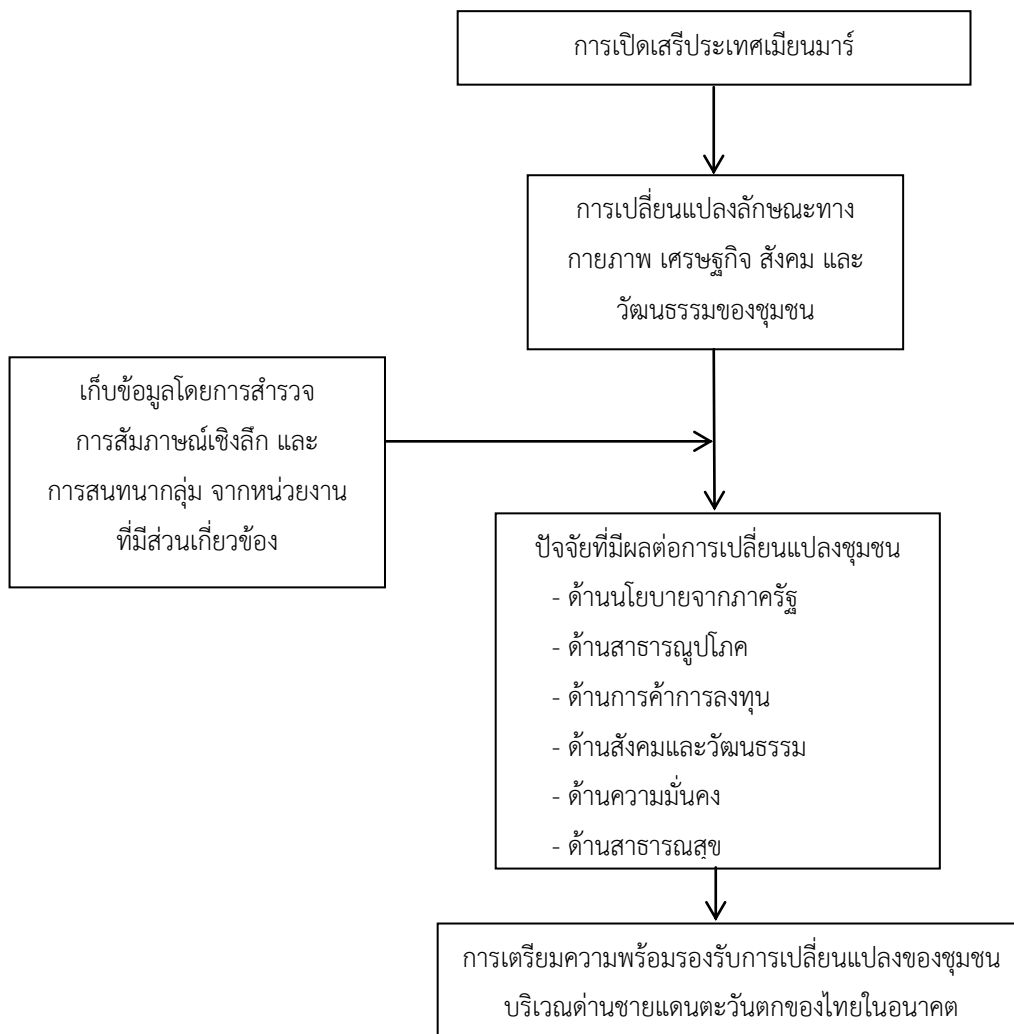
1.1 เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม บริเวณชุมชนแนวชายแดนตะวันตกของประเทศไทย จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาตามแนวชายแดนของประเทศไทย จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 งานสำรวจและเก็บข้อมูลในภาคสนาม บริเวณด้านเปิดถาวรและจุดผ่อนปรนทางการค้าตามแนวชายแดนตะวันตกของประเทศไทย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาคั้งนี้ใช้วิธีประสานและติดต่อขอเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	เวลาเก็บข้อมูล	หน่วยงาน	ผู้ให้ข้อมูล
จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	26 พ.ค. 2557	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ	นายก อบต.
		เทศบาลตำบลคลองวาฬ	นายกเทศมนตรี
		สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัด	ท่องเที่ยวจังหวัด
	28 พ.ค. 2557	สำนักงานที่ดินจังหวัด	เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าสำนักงาน
		สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	พาณิชย์จังหวัด
		สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
จังหวัดตาก	2 มิ.ย. 2557	เทศบาลตำบลท่าสายลวด	นายกเทศมนตรี
		องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวด	นายก อบต.
		เทศบาลนครแม่สอด	นายกเทศมนตรี
	3 มิ.ย. 2557	สำนักงานที่ดินจังหวัดตาก สาขาแม่สอด	เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าสำนักงานสาขาแม่สอด
		สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
		สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	พาณิชย์จังหวัด
จังหวัด แม่ฮ่องสอน	23 มิ.ย. 2557	สำนักงานจังหวัดตาก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
		องค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง	นายก อบต.
		องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผา	นายก อบต.
	24 มิ.ย. 2557	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ผู้ว่าราชการจังหวัด
		สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
		สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	วัฒนธรรมจังหวัด
จังหวัดกาญจนบุรี	20 ต.ค. 2557	สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	พาณิชย์จังหวัด
		องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า	นายก อบต.
		สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
	21 ต.ค. 2557	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	หัวหน้าสำนักงาน
		องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู	นายก อบต.
		หอการค้าจังหวัด	ผู้จัดการ
จังหวัดราชบุรี	27 ต.ค. 2557	ด่านศุลกากรสังขละบุรี	นายด่านศุลกากร
		สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	พาณิชย์จังหวัด
		สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
	28 ต.ค. 2557	หอการค้าจังหวัด	ผู้จัดการ
		สำนักงานที่ดินจังหวัดราชบุรี สาขาจอมบึง	เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก
		ส่วนแยกสวนผึ้ง	นายก อบต.
	องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง	นายก อบต.	
	ด่านสวนผึ้ง	ผู้บัญชาการกองร้อยทหารพราน 1402	

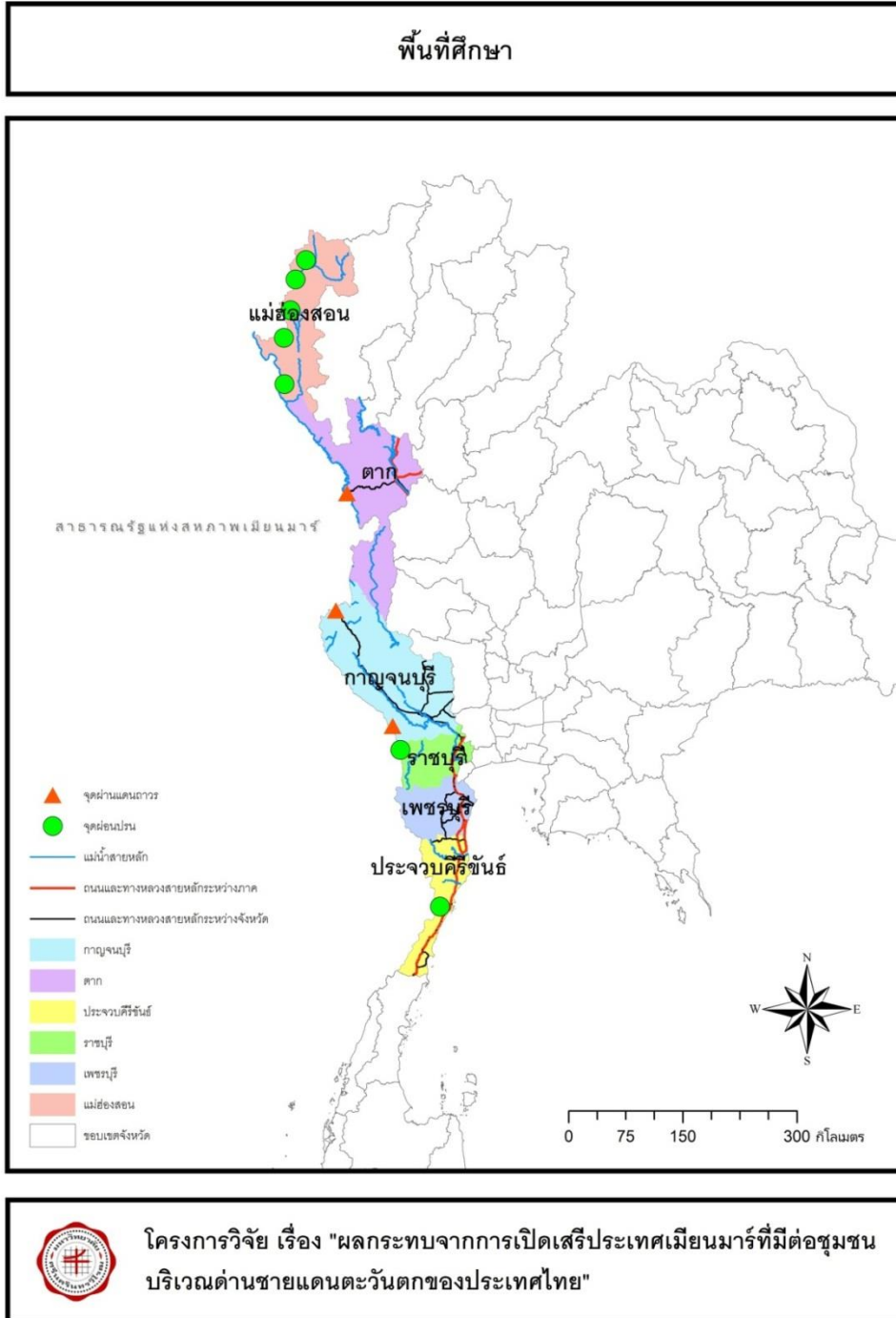
4. การจัดทำฐานข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแนวชายแดนตะวันตก เช่น ข้อมูลลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม มาเป็นหลักในการจัดกระทำข้อมูล โดยนำข้อมูลมาจัดระบบ ตรวจสอบ และเชื่อมโยงกับข้อมูลจากการสำรวจและสัมภาษณ์จากงานภาคสนาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบริเวณด้านชายแดนตะวันตกของไทยในอนาคต

ผลการวิจัย

จากการสำรวจพื้นที่ศึกษาด้านชายแดนตะวันตก มีลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนี้

1. จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา 483 กิโลเมตร เป็นพรมแดนแนวลำน้ำสาละวิน 127 กิโลเมตร และลำน้ำเมย 30 กิโลเมตร รวมระยะพรมแดนลำน้ำทั้งหมด 157 กิโลเมตร จุดผ่อนปรนทั้งหมดเพื่อการค้าชายแดนแบบแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อดำรงชีพ เช่น เสื้อผ้า น้ำมันปาล์ม สินค้าอุปโภค-บริโภค อะไหล่รถยนต์เก่า รถจักรยานยนต์เก่าไม่ใช้ มีเวลาเปิดทำการทุกวัน เวลา 6.00-18.00 น. ซึ่งสินค้าเหล่านี้ยังมีมูลค่าการค้าไม่สูงมากนัก อีกทั้งสภาพเส้นทางไปยังจุดผ่อนปรนช่วงก่อนถึงชายแดนเป็นถนนลูกรังมีสภาพชำรุดเสียหายในฤดูฝนใช้ได้เป็นเพียงบางฤดูกาล และบางครั้งไม่สามารถใช้ได้แม้กระทั่งเดินเท้าเข้า-ออก เช่น จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง บ้านห้วยต้นนุ่น บ้านแม่สามแลบ จุดผ่อนปรนบางจุดการเข้าถึงต้องผ่านพื้นที่อ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบ และเทือกเขาสูงจนถึงยอดสันเขาถนนธงชัย ได้แก่ หน่วยอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าดอยตองเวียงห้ำ และอุทยานแห่งชาติแม่เงา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงถนนให้กว้างและได้มาตรฐานการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ได้ และยังเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเป็นด่านถาวรเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าชายแดน อีกทั้งการค้าบริเวณจุดผ่อนปรนยังขาดเสถียรภาพในระบบการชำระเงิน อัตราแลกเปลี่ยนมีอัตราสูงกว่าอัตราสากลมาก ทำให้มีปัญหาในการชำระสินค้า รวมถึงการเรียกเก็บค่าผ่านทางแบบเบี้ยไ้รายทางจากรถบรรทุกสินค้าจากชายแดนประเทศไทยไปยังเมืองต่างๆ ของประเทศเมียนมา ส่งผลให้ต้นทุนสินค้ามีราคาสูงขึ้นทำให้ออกาสการแข่งขันทางการตลาดลดลง ในขณะที่ภาครัฐมีการสนับสนุนให้มีการยกระดับจุดผ่อนปรนโดยเฉพาะบ้านห้วยต้นนุ่นขึ้นเป็นด่านถาวร และเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านตะวันตก เพราะบ้านห้วยต้นนุ่นมีความได้เปรียบด้านระยะทางและสภาพถนนมีความคดโค้งและลาดชันน้อยกว่าเส้นทางไปยังจุดผ่อนปรนอื่นๆ การเดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดตากสะดวก ในขณะที่ฝั่งประเทศเมียนมามีการพัฒนาถนนที่ได้มาตรฐานเชื่อมผ่านไปยังกรุงเนปิดอเมืองหลวงของประเทศเมียนมา ด้วยระยะทางเพียง 200 กิโลเมตร และสามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองมณฑลเยลี่ เมืองลอยก่อ เมืองหลวงของรัฐคะยา และเมืองตองยี เมืองหลวงของรัฐฉาน ซึ่งโครงข่ายของเส้นทางเหล่านี้จะสร้างโอกาสทางการค้าของไทยเข้าสู่ตอนเหนือของประเทศเมียนมา และทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถออกสู่ทะเลที่เมืองทันเว ด้วยระยะทางเพียง 420 กิโลเมตร และเป็น การเชื่อมโยงเส้นทางทางท่องเที่ยว ภาครัฐจึงสนับสนุนให้มีการพัฒนาพื้นที่ให้มีระบบสาธารณูปโภคและระบบคมนาคมเพื่อรองรับการเปิดด่านได้แก่ การปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่-จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อสร้างสะพานสลักการขุดอุโมงค์เส้นทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน-อำเภอขุนยวม-จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น

ภาพที่ 2 พื้นที่ศึกษา

2. จังหวัดตาก มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ 542 กิโลเมตร อำเภอแม่สอดซึ่งเป็นที่ตั้งของด่านผ่านแดนถาวรแม่สอดตั้งอยู่ตรงข้ามเมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ จังหวัดตากเป็นพื้นที่นำร่องในลักษณะเมืองคู่แฝดระหว่างไทย-เมียนมาร์ (แม่สอด-เมียวดี) แห่งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจจังหวัดตากและเทศบาลนครแม่สอด มีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก ได้แก่ สะพาน ถนน ด้านระบบการคมนาคมทางอากาศ ให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานชุมชน เช่น ตลาด ระบบระบายน้ำ ระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจ วางแผนรองรับการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม โดยเสนอให้มีการใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีของ BOI เช่น การไม่คิดเงินใจการใช้แรงงานต่างด้าว รวมถึง

เร่งให้มีการจัดตั้ง One Stop Service ชายแดน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริการตรวจปล่อยสินค้าเข้า-ออก คนต่างด้าว นักท่องเที่ยว และประชาชน ปัจจุบันด่านแม่สอดเป็นช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้ำมันเบนซิน อุปกรณ์และส่วนประกอบรถยนต์ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป และรถยนต์-รถจักรยานยนต์มือสองจำนวนมาก อำเภอแม่สอดเป็นเสมือนเมืองทางผ่านของทั้งคนและสินค้า ส่งผลให้ด่านแม่สอดมีความหนาแน่นของการจราจรทั้งรถยนต์ในท้องถิ่น รถนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะรถบรรทุกขนส่งสินค้ามีการจอดรอพิธีตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากรเพื่อข้ามผ่านแดนเป็นระยะทางยาว ในวันหยุดนักขัตฤกษ์จะยิ่งมีความหนาแน่นของการจราจรบริเวณดังกล่าวเพิ่มสูงมากขึ้น นอกจากนี้การขนส่งสินค้าและเดินทางของคนในพื้นที่ที่สามารถข้ามแดนไปมาระหว่างกันโดยใช้ท่าเรือริมฝั่งแม่น้ำเมย ซึ่งมีท่าจำนวนมากกว่า 23 ท่า ซึ่งการเป็นเมืองผ่านทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ ทั้งด้านความหนาแน่นของการจราจรที่รถบรรทุกวิ่งขนส่งสินค้าเข้าโกดังหรือขนส่งสินค้ามาเพื่อรอข้ามสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ตลอด 24 ชั่วโมง การขับขี่ยานพาหนะเกินความเร็วกำหนด การบรรทุกสินค้าน้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐานของถนน ในขณะที่สภาพโครงสร้างถนนไม่สามารถรองรับได้ ส่งผลให้ถนนชำรุดเสียหาย ปัญหาเสียงรถบรรทุกบกวนในเวลาค่ำคืนกับย่านพักอาศัย ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวดมีงบประมาณจำกัดในการปรับปรุงสภาพพื้นที่และเส้นทางคมนาคมในความรับผิดชอบให้ได้มาตรฐานและรองรับการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะ

3. จังหวัดกาญจนบุรี มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ 370 กิโลเมตร ตรงกับอำเภอพญาทองสุข จังหวัดผาอัน รัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ การค้าบริเวณจุดผ่านแดนถาวรเน้นการขายสินค้าและการท่องเที่ยว มีเวลาเปิดทำการทุกวัน เวลา 6.00-18.00 น. ซึ่งร้านค้าบริเวณด่านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี มีทั้งของคนไทยและชาวเมียนมาร์ จำหน่ายสินค้าพวกเฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ อัญมณี สินค้าในครัวเรือน เครื่องปรุงรส เครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลม เครื่องชูกำลัง น้ำผลไม้ ในขณะที่ด่านบ้านพุร้อน อำเภอเมือง เน้นการเดินทางข้ามแดนของประชาชน ซึ่งมีเส้นทางเชื่อมต่อกับโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายของประเทศเมียนมาร์ นอกจากนี้การขนส่งสินค้าและเดินทางของคนในพื้นที่สามารถข้ามแดนไปมาระหว่างกันในช่วงอื่นมากถึง 43 ช่องทาง การค้าชายแดนทั้ง 2 ด้านมีความคึกคักและมีโครงการพัฒนาสภาพกายภาพเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจหลายด้าน ได้แก่ นโยบายส่งเสริมการค้าชายแดนโดยการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การสร้างพื้นที่ค้าชายแดนที่ประกอบด้วยร้านค้าปลอดภาษี แหล่งพักสินค้า โรงแรม รีสอร์ท ตลาด มีการสร้างตึกแถว บัมม่าน ริมเส้นทางเข้าสู่ด่านมากขึ้น มีการโครงการเชื่อมต่อเส้นทางรถไฟจากไทรโยคมายังอำเภอเมือง ผ่านเข้าสู่บ้านพุร้อน แต่ยังคงพบอุปสรรคทั้งฝั่งประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ เช่น สิทธิที่ดินเพื่อการพัฒนาบริเวณด่านโดยเฉพาะด่านพระเจดีย์สามองค์ ความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคทั้งน้ำและไฟฟ้าในการพัฒนาอุตสาหกรรม การเดินทางเข้าถึงตอนกลางของประเทศเมียนมาร์ พบว่าเมื่อเข้าไปลึกๆ จะต้องผ่านจุดตรวจย่อยๆ หลายครั้ง เพราะต้องผ่านพื้นที่เขตปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยในเมียนมาร์ เช่น พื้นที่การควบคุมดูแลของกะเหรี่ยงเคเอ็นยู และกองกำลังย่อยเคเอ็นแอลเอ ปัญหาความไม่แน่นอนของกฎระเบียบการค้าชายแดนของประเทศเมียนมาร์ที่ไม่เอื้ออำนวยในการเปิด-ปิดด่านชายแดน รวมถึงความตกลงสินค้าผ่านแดนซึ่งมีการลงนามร่วมแล้วแต่บางฉบับยังไม่มีผลในทางปฏิบัติ ปัญหาความมั่นคงของประเทศ เพราะยังไม่มีการปักปันเขตแดนไทย-เมียนมาร์ส่งผลให้ต้องมีพื้นที่กั้นออกและควบคุมการพัฒนาในฝั่งประเทศไทย ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ยาเสพติด โรคติดต่อแนวชายแดน

4. จังหวัดราชบุรี มีชายแดนติดประเทศเมียนมาร์ที่อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอบ้านคา เป็นระยะทาง 53 กิโลเมตร ฝั่งตรงข้ามบ้านเกาะมะทะ อำเภอมะริด จังหวัดทวายของประเทศเมียนมาร์ จังหวัดราชบุรีมีเพียงจุดผ่อนปรน ซึ่งเปิดตลาดทุกวันจันทร์และวันเสาร์ เวลา 9.00-15.00 น. สินค้าส่วนใหญ่เป็นอาหารแห้ง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เสื้อผ้า ของใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การขนส่งสินค้าและเดินทางของคนในพื้นที่สามารถข้ามแดนไปมาระหว่างกันในช่วงทางเข้าออกอื่นๆ ถึง 13 ช่องทาง บริเวณบ้านตะโกกลาง ตำบลสวนผึ้ง เป็นพื้นที่เหมืองแร่เก่าแต่หมดสัมปทานบัตร มีสภาพทรุดโทรม การคมนาคมไม่สะดวก ในฤดูฝนจะเกิดอุทกภัยทุกปีเนื่องจากสภาพป่าไม้ที่น้อยและไม่สามารถเก็บกัก

น้ำได้ ขณะที่ถูกแล้งเกิดไฟฟ้า ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ยากต่อการพัฒนาเนื่องจากต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีความปลอดภัยสูงปราศจากการสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยมานานพอสมควร แต่ยังคงขาดความชัดเจนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกำลังในระดับปฏิบัติการของทหารเมียนมาร์บ่อยครั้ง และแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานทหารไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยต้องชี้แจงและพัฒนาความสัมพันธ์ใหม่ทุกครั้ง การยกระดับจุดผ่อนปรนเป็นด่านผ่านแดนถาวรของจังหวัดราชบุรียังเป็นเพียงแนวคิด เพราะขาดการทำข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและเมียนมาร์อย่างเป็นทางการ ขาดความแน่นอนในเรื่องระบบภาษี การค้าระหว่างประเทศที่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม อีกทั้งการมีที่ตั้งในเขตอุทยานธรรมชาติวิทยาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์ รักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ให้เชื่อมต่อระหว่างผืนป่าอนุรักษ์ผืนใหญ่คือ ผืนป่าตะวันตกและผืนป่าแก่งกระจาน เพื่อเป็นผืนป่าใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้การพัฒนาสภาพกายภาพอาจจะดำเนินการได้ไม่เต็มที่

5. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจุดผ่านแดนถาวร 1 ด่าน คือ ด่านสิงขร บริเวณบ้านไร่ไครยา ตำบลคลองวาฬ ตรงข้ามกับหมู่บ้านมูดอง (Maw-Danung) ของประเทศเมียนมาร์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ถึง 8 อำเภอ 21 ตำบล 48 หมู่บ้าน และมีช่องทางเข้าออกชายแดนได้ถึง 35 ช่องทาง ซึ่งจำนวน 34 ช่องทางเป็นช่องทางธรรมชาติ สภาพป่ารกทึบ เป็นทางเดินเท้า หรือบางช่องทางใช้ได้บางฤดูกาล ยกเว้น อำเภอสามร้อยยอด ไม่มีช่องทางเข้าออกชายแดน มีเส้นทางคมนาคมจากคลองวาฬชายฝั่งทะเล ผ่านเมืองตะนาวศรีไปยังเมืองท่ามะริด แต่เดิมด่านสิงขรเป็นเส้นทางขนสินค้าจากประเทศเมียนมาร์เข้าสู่ประเทศไทยเพื่อส่งเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในปัจจุบันได้มีการระงับการขนสินค้าและเปลี่ยนเป็นการขนสินค้าพวกไม้ซุงแทน จำหน่ายสินค้าพวกเฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ อัญมณี สินค้าในครัวเรือน เปิดเป็นประจำทุกวัน และมีการจัดตลาดนัดทุกวันเสาร์ โดยร้านค้าจำหน่ายสินค้าเป็นทั้งของคนไทยและชาวเมียนมาร์ ภายหลังเมียนมาร์เปิดเสรีมากขึ้น ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-เมียนมาร์ เพื่อสำรวจเขตแดนร่วมกันและประสานกับประเทศเมียนมาร์ มีการพัฒนาทางด้านภูมิประเทศเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคง มีการปรับสภาพภูมิประเทศเพื่อเป็นสถานที่ขายสินค้า ทั้งนี้พื้นที่บริเวณด่านสิงขรส่วนใหญ่มีสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เช่น สับปะรด มะพร้าว สลับพื้นที่ที่รกร้างที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ บางส่วนเป็นพื้นที่สูงชันของภูเขา คงสภาพเป็นป่าไม้ทั้งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดว่าจะจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนา เพราะเป็นพื้นที่อ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อุทยานแห่งชาติกุยบุรี พื้นที่ต้นน้ำลำธารชั้น 2, 3 และ 4 แหล่งน้ำบริเวณห้วยไครยา อ่างเก็บน้ำเขาคันคอก อ่างเก็บน้ำวังตะเคียน และพื้นที่ชุมชนบ้านด่านสิงขรที่ตั้งอยู่ตามทางหลวงชนบท ปช 1039 ซึ่งเป็นเส้นทางเข้าสู่ด่านสิงขร รวมเป็นพื้นที่ 538 ไร่ 3 งาน 73 ตารางวา เพื่อรองรับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของด่านสิงขรให้สมบูรณ์ สามารถให้บริการการเดินทางและขนส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตั้งด่านศุลกากรสิงขรแห่งใหม่

ในขณะที่ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนตามแนวชายแดน พบว่า ในฝั่งประเทศเมียนมาร์มีชนกลุ่มน้อยที่มีเขตปกครองตนเองหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มไทยใหญ่รัฐฉาน กะเหรี่ยง คะยา สลับกับประชากรชาวเมียนมาร์ที่อยู่ในเขตการปกครองของรัฐบาลประเทศเมียนมาร์ โดยจะมีการสลับเขตการปกครองเป็นช่วงๆ ทำให้มีความหลากหลายของภาษา แต่ไม่เป็นอุปสรรคในการสื่อสารต่อกันในแต่ละพื้นที่ มีความเป็นเครือญาติระหว่างกันของทั้งฝั่งไทยและเมียนมาร์ ส่วนศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน และหน่วยงานในระดับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ไปมาหาสู่กันข้ามแดน มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น งานสงกรานต์ งานปีใหม่

ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อชุมชนบริเวณชายแดนตะวันตกของประเทศไทยจากการเปิดเสรีพม่า พบดังนี้

1. ด้านนโยบายจากภาครัฐ ได้แก่

- การยกระดับด่านขึ้นเป็นด่านถาวร จุดผ่อนปรน มีการขยายเวลาการเปิดปิดด่าน เพื่อการค้าและการท่องเที่ยว เช่น ด่านบ้านพุน้ำร้อน ยกกระดับเป็นด่านถาวรเพื่อการเชื่อมต่อทางโลจิสติกส์และอุตสาหกรรม กับโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวายของประเทศเมียนมาร์

- การประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ ในหลายบริเวณของประเทศไทย ได้แก่ บริเวณด่านแม่สอด ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และยกระดับจุดผ่อนปรนขึ้นเป็นด่านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน และให้มีการวางผังเมืองรวมเมืองชายแดน เพื่อรองรับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- การพัฒนาโครงสร้างอาคารและพื้นที่โดยรอบบริเวณด่านชายแดน จัดให้มีการวางผังเฉพาะและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณด่านถาวร เช่น ด่านสิงขร ตำบลคลองวาฬ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด่านบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

- การพัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวในแนวเส้นทางตามแนวชายแดน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวไทย-เมียนมาร์ และการเปิดอาเซียน

2. ด้านความมั่นคง มีปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยบ้าง แต่ดีขึ้นกว่าเดิมหลังเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ และมีความอ่อนไหวบริเวณที่เป็นจุดผ่อนปรน ซึ่งวันเวลาในการเปิด-ปิดด่านอาจจะไม่เป็นตามวันเวลา ถ้าเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติในประเทศเมียนมาร์ เช่น การปะทะของกองกำลังทหารเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยซึ่งพบอย่างน้อยปีละครั้ง

3. ด้านการค้าการลงทุน มีการเจรจาความร่วมมือร่วมกันระหว่างไทย-เมียนมาร์ ทั้งในระดับภาครัฐ ภาคเอกชนขนาดใหญ่ และเอกชนในท้องถิ่น เพื่อการค้าขายทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เช่น การลงทุนโรงงานอุตสาหกรรม โกดังสินค้า นิคมอุตสาหกรรม การขนส่งและโลจิสติกส์

4. ด้านสาธารณูปโภค มีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งให้สะดวกมากขึ้น เพื่อรองรับการเปิดเสรีของประเทศเมียนมาร์ เช่น ด่านแม่สอด จังหวัดตาก มีโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 ด่านบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี มีโครงการก่อสร้างถนนและเส้นทางรถไฟเพื่อการขนถ่ายสินค้าอุตสาหกรรมให้เชื่อมต่อกับโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวาย จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโครงการปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแดน

5. ด้านสาธารณสุข มีการข้ามแดนของประชากรไทย-เมียนมาร์เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดโรคติดต่ออุบัติซ้ำในประเทศไทย เช่น โรคเท้าช้าง โรคโปลิโอ คอตีบ ไอกรน จากชาวเมียนมาร์ และความไม่เพียงพอในการให้บริการของสถานพยาบาล จากการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมายซึ่งมีสิทธิรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของไทย

6. ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีโครงการความร่วมมือระหว่างไทย-เมียนมาร์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยการจัดแสดงศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ

สรุปและอภิปรายผล

ประเทศไทยมีการค้าบริเวณชายแดนตะวันตกกับประเทศเมียนมาร์มาอย่างยาวนาน แม้ว่าประเทศเมียนมาร์จะยังไม่มีการเปิดประเทศเสรีก็ตาม อีกทั้งการค้าบริเวณชายแดนยังทำรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก แม้จะยังมีปัญหาและอุปสรรคจวบจนปัจจุบัน ภาครัฐของประเทศไทยได้เพิ่มระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และส่งเสริมพัฒนาบริเวณชายแดนไทยให้มากขึ้นก็ตาม เพราะการค้าในตามแนวชายแดนตะวันตกของไทยทั้ง 5 จังหวัด เป็นการค้าการเดินทางที่ต้องเกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยที่มีเขตปกครองตนเองหลายกลุ่ม สลับกับการค้ากับเขตการปกครองของ

รัฐบาลประเทศเมียนมาร์เป็นช่วงๆ แม้ว่าในปัจจุบันรัฐบาลประเทศเมียนมาร์จะสามารถเจรจาทำความตกลงร่วมมือกับชนกลุ่มน้อยในประเทศเมียนมาร์ได้มากขึ้น แต่รัฐบาลประเทศเมียนมาร์ยังไม่สามารถสถาปนาอำนาจการควบคุมได้เบ็ดเสร็จ จึงยังคงส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยเฉพาะปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศไทย ทั้งจากการหลบหนีเข้าเมืองและการค้ายาเสพติด

ผลกระทบจากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนบริเวณชายแดนตะวันตกของประเทศไทย สรุปปัจจัยหลักๆ คือ ด้านนโยบายจากภาครัฐ ด้านความมั่นคง ด้านการเจรจาความร่วมมือในเรื่องการค้าการลงทุน การพัฒนาสาธารณูปโภค ด้านสาธารณสุข และด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงชุมชนบริเวณชายแดน ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพ โดยเฉพาะถนน สาธารณูปโภค (ไฟฟ้าและน้ำประปา) และสภาพภูมิทัศน์ของชุมชน โดยเฉพาะบริเวณด่านและจุดผ่อนปรน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การสร้างอาคารส่วนราชการ ศูนย์แสดงสินค้าและตลาดการค้าทั้งแบบถาวรและชั่วคราว บริเวณด่านและจุดผ่อนปรนชายแดน การปรับปรุงและเพิ่มเส้นทางคมนาคมขนส่งโดยเน้นการเชื่อมโยงโครงข่ายถนนเดิมเชื่อมต่อกับโครงการถนนของประเทศเมียนมาร์ การเพิ่มกำลังผลิตและโครงข่ายสาธารณูปโภคทั้งไฟฟ้าและน้ำประปาให้เพียงพอและทั่วถึง เพื่อรองรับการค้าการลงทุนจากนักลงทุนและการเปิดอาเซียน

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจประเภทค้าส่ง ค้าปลีก และการบริการ มีปัญหาด้านการจำกัดปริมาณนำเข้าสินค้า ปัญหาด้านภาษีและประเภทสินค้าเข้า-ออก อีกทั้งพ่อค้าตามแนวชายแดนระดับท้องถิ่นมีการปรับตัวได้ค่อนข้างน้อย ขาดการรวมกลุ่มทางธุรกิจ ขาดการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ พิธีการศุลกากร การค้า การลงทุนในระดับใหญ่ สถานการณ์ทางการตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้เสียโอกาสทางการแข่งขันกับนักลงทุนจากนอกพื้นที่ ระบบการเงินของประเทศเมียนมาร์ไม่เสถียร ระบบการชำระค่าสินค้าในประเทศเมียนมาร์นิยมแบบจ่ายสดซึ่งส่งผลกระทบต่อพ่อค้าระดับท้องถิ่นในกรณีที่ต้องชำระเป็นมูลค่าสูงๆ

3. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ถึงกับเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน เนื่องด้วยวิถีชีวิตบริเวณชายแดนตะวันตกของประเทศไทยไม่แตกต่างจากประเทศเมียนมาร์แม้ว่าจะมีการดำเนินชีวิตทั้งแบบสังคมกึ่งเมือง ได้แก่ ด่านแม่สอด จังหวัดตาก และแบบสังคมชนบท ได้แก่ ด่านถาวรและจุดผ่อนปรนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะมีปัญหาเพียงด้านทักษะภาษาโดยเฉพาะภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับการค้าในท้องถิ่นระดับเล็กถึงระดับปานกลางที่จำเป็นต้องใช้ภาษาพม่าในการเจรจาธุรกิจ

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐในการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ให้ข่าวสารอย่างถูกต้องและรวดเร็วกับสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อการลงทุนในระดับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่ออำนาจต่อรองในการแข่งขันกับรัฐบาลและนักลงทุนชาวเมียนมาร์

ข้อเสนอแนะ

เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเปิดเสรีประเทศเมียนมาร์ต่อชุมชนชายแดนตะวันตกของประเทศไทยในอนาคต ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านสาธารณูปการต่างๆ เช่น

1. ควรส่งเสริมความสัมพันธ์การค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์ให้มีความใกล้ชิดยิ่งขึ้น ให้มีการเยี่ยมเยือนในระดับสูงของรัฐบาล เช่น ระดับรัฐมนตรี ระดับผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการประชุมร่วมคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-เมียนมาร์อย่างต่อเนื่อง

2. จัดให้มีการวางผังเมืองที่ครอบคลุมพื้นที่ชายแดน พร้อมประกาศข้อบังคับแนบท้ายที่จัดทำขึ้นเฉพาะสำหรับพื้นที่บริเวณแนวชายแดนตะวันตกของประเทศไทย เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงทางลักษณะทางกายภาพอย่างฉับพลัน

ได้แก่ การขยายตัวของเขตเมือง เขตเศรษฐกิจ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินชายแดนซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ดิน สปก. และเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรองรับการพัฒนาตามแนวชายแดน

3. ควรเร่งสนับสนุนให้งบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางคมนาคมขนส่งสายหลัก และเส้นทางเดิมที่มีการสัญจรสู่ด่านถาวรและจุดผ่อนปรนทั้งหมดให้อยู่ในระดับมาตรฐานรองรับระบบขนส่งและโลจิสติกส์

4. ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการบริการด้านสาธารณสุขต่างๆ เช่น การเพิ่มจำนวนสถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการให้บริการทางการแพทย์ ควบคุมป้องกันโรคระบาดและโรคติดต่อเชื้ออุบัติใหม่หรืออุบัติซ้ำ และพร้อมให้สิทธิอย่างเท่าเทียม

5. ควรมีมาตรการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ เช่น ปัญหาการกดขี่แรงงาน การลักลอบขนยาเสพติด การลักลอบข้ามแดนผิดกฎหมาย การค้าประเวณี ตลอดจนการฆาตกรรม โดยจัดให้มีการตั้งจุดตรวจ-จุดสกัดร่วมระหว่างตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจท่องเที่ยว หน่วยทหาร

6. ควรจัดให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายของแต่ละหน่วยงานแก่เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานต่างๆ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน เช่น การผ่านแดน พิธีการศุลกากร การค้าการลงทุน การติดตามข่าวสารการลงทุน สถานการณ์ตลาดได้อย่างถูกต้อง

7. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเมียนมาร์อย่างถูกต้อง ให้กลุ่มผู้ลงทุน นายจ้าง ผู้ต้องการเข้าไปทำงานหรือลงทุนในประเทศเมียนมาร์ ได้เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเมียนมาร์อย่างถูกต้อง

8. จัดให้มีการทำป้ายแสดงตำแหน่งสถานที่ต่างๆ ที่ถูกต้องชัดเจนทั้งด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลาดค้าชายแดน ให้มีความเชื่อมโยงถึงบริเวณชายแดน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณเงินแผ่นดินคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2557 และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

เชิญ ไกรนรา. (2557). การพัฒนาด้านศุลกากรชายแดนภาคตะวันตกเชื่อมโยงกับประเทศเมียนมาร์เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

..... (2557). ความก้าวหน้าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองชายแดนในจังหวัดกาญจนบุรีเชื่อมโยงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและรัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

คารณี ถวิลพิพัฒนกุล. (2539). กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. ตำราในโครงการตำรา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ที.พี.ซี.เน็ตเวิร์ค, บจก. (2544). รายงานขั้นต้น (Inception Report) โครงการศึกษาความเหมาะสมและวางผังพัฒนาพื้นที่ชายแดนบริเวณช่องตะโกปิดทอง และช่องห้วยคอกหมู อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ. ถ่ายสำเนา.

นพดล สหชัยเสรี. (มปป.). การพัฒนาและความเป็นเมือง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ. ถ่ายสำเนา

เอกสารอ้างอิง

- บุญภาค ตีวกุล. (2544). **ชนบทไทย : การพัฒนาสู่ประชาสังคม**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.
- บุษบา สิทธิการ. (2552). **ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย**.
รวมบทความวารสารวิชาการ การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ พ.ศ. 2550. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พิสุทธ์ เทคโนโลยี, บจก. (2556). **โครงการศึกษาความเหมาะสมของโครงการพัฒนาด้านสิงขร ตำบลคลองวาฬ
อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. กรุงเทพฯ. ถ่ายสำเนา.
- ไพนอล ดีไซน์ คอนซัลแตนท์, บจก. (2556). **โครงการวางผังชุมชนชายแดนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง
กาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**. รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร งานศึกษาพื้นที่ต่อเนื่องจากชุมชนชายแดน
บ้านน้ำพุร้อน. กรุงเทพฯ: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาญจนบุรี.
- รังสิต เงามแก้ว. (2552). **การศึกษามลกระทบทางการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่า จังหวัดเชียงราย**
กรณีศึกษา : เปรียบเทียบจังหวัดเชียงรายกับคุณหมิง. **รวมบทความวารสารวิชาการ การท่องเที่ยวไทย
นานาชาติ พ.ศ. 2550**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุน
สนับสนุน การวิจัย (สกว.).
- วรลักษณ์ จรรย์รักษ์ และคณะ. (2551). **โครงการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย. ถ่ายสำเนา.
- วนิดา ศักดิ์สงวนมบุญ และจรี การ์พงษ์ศรี. (2555). **พม่าเปิดประเทศ...ไทยได้หรือเสีย?**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและ
ยุทธศาสตร์การค้าสินค้าอุตสาหกรรมและธุรกิจบริหาร. หน้า 1-16.
- ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ. (2555). **รายงานการศึกษาความเหมาะสมการ
จัดตั้งด้านศุลกากร ณ บ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2554). **การค้าชายแดน : บทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย**.
แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) ฉบับที่ 7. หน้า 1-4.
- สนธิ สมัครการ. (2545). **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาของสังคม**. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุทธิ สุทธวานุรักษ์. (2554). **เปิดประตูสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: พม่าเปิดเมือง**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดิน.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ. (2546). **การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิดและวิธีการ**.
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :สำนักงานกิจการโรงพิมพ์
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เอเชียน เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์, บจก., พีเอสเค คอนซัลแตนท์, บจก., เอ็นริช คอนซัลแตนท์, บจก. และเชนนี่ เอ็นจิเนียริง
คอนซัลแตนท์, บจก. (2557). **เอกสารประกอบการประชุมเพื่อนำเสนอแนวทางเลือกและผลการคัดเลือกแนว
ทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ (การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 1) โครงการสำรวจและออกแบบสะพานข้าม
แม่น้ำเมยแห่งที่ 2 อ.แม่สอด พร้อมโครงข่าย**. กรุงเทพฯ: สำนักสำรวจและออกแบบ กรมทางหลวง.
- เอเชียน เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์, บจก., สเปน คอนซัลแตนท์, บจก. (2548). **โครงการวางและจัดทำผังพื้นที่เฉพาะ
ชุมชนด่านพระเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ: กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.